

RAHANDUSMINISTEERIUM

Üldplaneeringu olulisus kohalikule omavalitsusele

Tuuli Veersalu

regionaalhalduse osakonna planeeringute nõunik

Tallinnas 2. oktoobril 2020

Üldplaneeringute koostamisest

Miks haldusterritoriaalse reformi järgne üldplaneeringute koostamine on eriline?

- Üldplaneeringut ei tehta enam n.-ö. tühjale kohale – olemas varasema üldplaneeringu koostamise ja elluviimise kogemus
- 01.07.2015 jõustunud PlanS-ga kaasneb **võrreldes varasemaga üldplaneeringu oluliselt suurem roll**, sh projekteerimistingimuste väljastamise alusena – eeldab tähelepanelikumat läbimõtlemist
- Üldplaneeringu muutmine DP-ga on erand ja peab olema väga põhjendatud
- **Üldplaneering kui kohaliku elu strateegiline juhtimisvahend – konkurentsieelistele võimaluste loomine**
- Üldplaneeringus kavandatu koos arengukavaga on alus meetmetest raha taotlemisel ja saamisel

Otsi omavalitsust

• Keskmine omavalitsus

- + Harju maakond
- + Hiiu maakond
- + Ida-Viru maakond
- + Järva maakond
- + Jõgeva maakond
- + Lääne maakond
- + Lääne-Viru maakond
- + Pärnu maakond
- + Põlva maakond
- + Rapla maakond
- + Saare maakond
- + Tartu maakond
- + Valga maakond
- + Viljandi maakond
- + Võru maakond

[Kohalikud omavalitsused](#) > Keskmine omavalitsus

Keskmine omavalitsus

Aasta: 2018 ▾

Laadi alla Excel

Valdkond

Tase

Valitsemine

5

Haridus

5

Elamu- ja kommunaalmajandus

4

Liikuvus

4

Sotsiaalne kaitse

2

Kultuur, sport ja vabaeg

3

Tervis ja turvalisus

4

Üldplaneering kui
konkurentsieelistele
võimaluste loomine

Kehtiva PlanS-i ajal (peale 01.07.2015) algatatud üldplaneeringud

- **51 KOV-i**, kellel on kohustus ühinemise järgselt uus ÜP algatada ja kolme aastaga selle kehtestamiseni jõuda (Eesti territooriumi haldusjaotuse seadus § 141 lg 11)

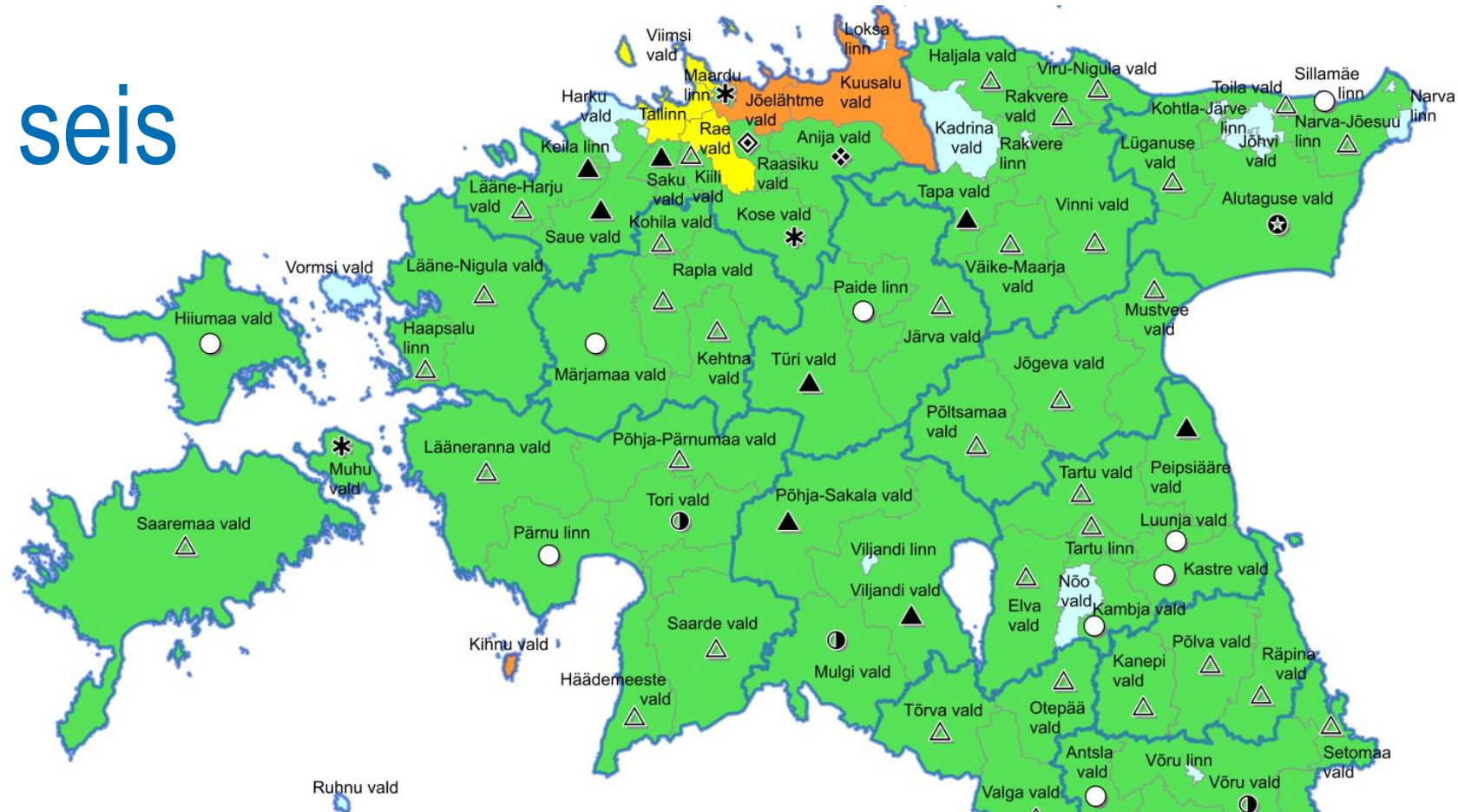
NB! PlanSi muutmise eelnõus on ettepanek Eesti territooriumi haldusjaotuse seaduses (§ 141 lg 11) toodud tähtaega pikendada ühe aasta võrra.

- **Lisaks** on uut ÜP-d kogu territooriumi kohta koostamas **11 KOV-i**, kellel see kohustus puudub
- Lisaks on KOV-e, kes on koostamas ÜP-d oma territooriumi osade kohta (n: Tallinn, Rae vald, Viimsi vald)

ÜP koostamise seis

26.05.2020

Üle 80 % KOVe
koostab ÜP-d
samaaegselt

Leppemärgid

- Koostab kehtiva PlanS-i ajal algatatud kogu KOV-i territooriumi ÜP-d (61)
- Koostab KOV-i territooriumit osaliselt hõlmavat ÜP-d (3)
- Koostab vana PlanS-i ajal algatatud kogu KOV-i territooriumi ÜP-d (3)
- Ei koosta ÜP-d (12)

Kehtiva PlanS-i ajal algatatud kogu KOV-i territooriumit hõlmava ÜP koostamise etapp:

- ÜP on algatatud, lähteseisukohad (LS) ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) väljatöötamise kavatsus (VTK) on koostamisel (10)
- Ettepanekud ÜP LS-ile ja KSH VTK-le on analüüsimisel, dokumendid täiendamisel (3)
- ÜP LS ja KSH VTK on koos esitatud ettepanekutega avalikustatud KOV-i veebilehel, eelnõu (eskiis) on koostamisel (34)
- ÜP ja KSH aruande eelnõu (eskiis) on avalikustamisel või avalikustatud (8)
- ÜP ja KSH aruande eelnõu (eskiis) on kooskõlastamisel (3)
- Vastuvõetud ÜP on avalikustamisel või avalikustatud (1)
- ÜP on heakskiitmisel (1)
- ÜP on heakskiidetud (1)

Üldplaneeringute koostamise seis 2.10.2020

62 uue PlanSi
ajal algatatud
kogu KOVi ÜP-d

Foto: Arvet Mägi

2 ÜP-d
kehtestatud

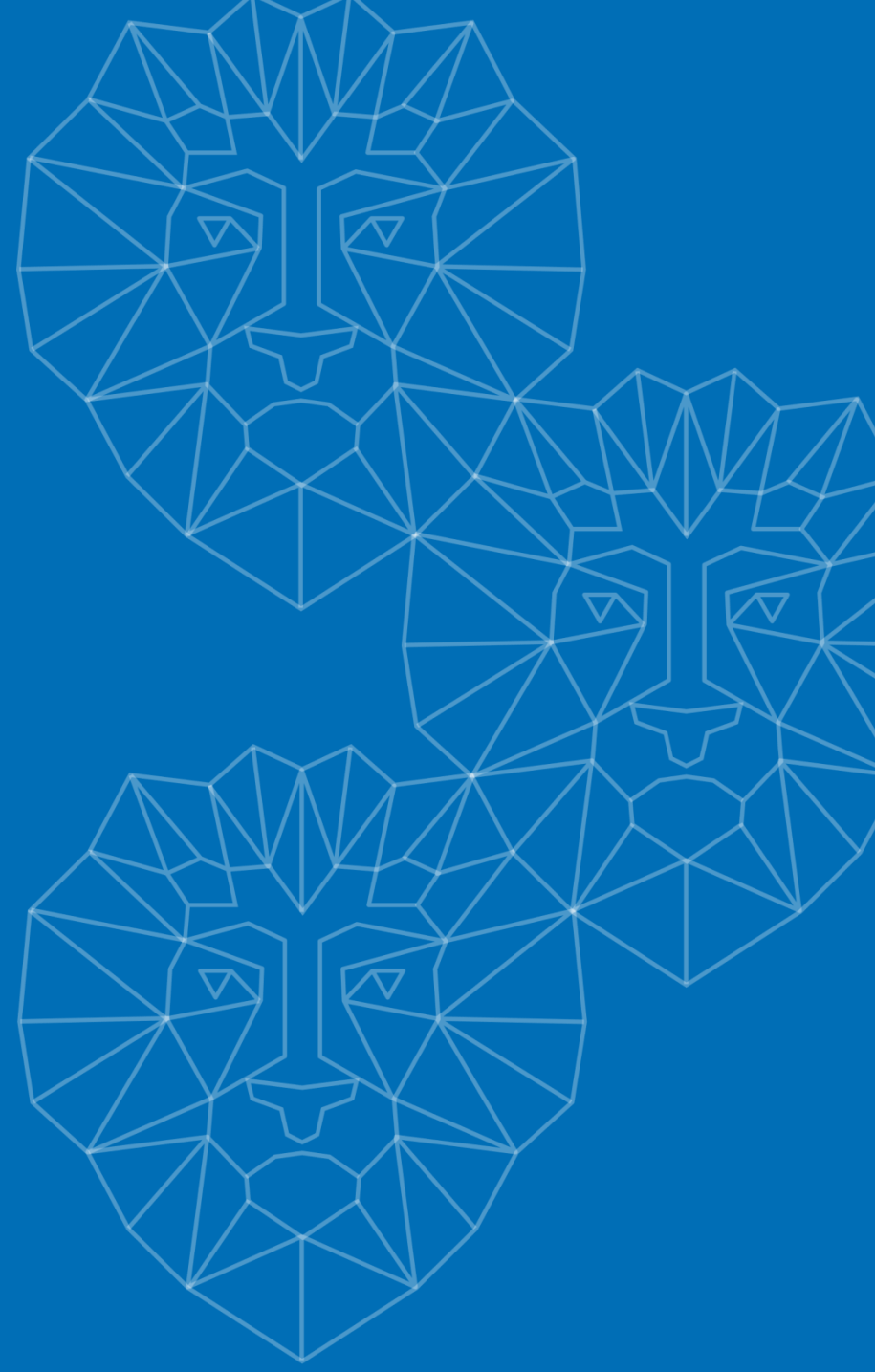
1 ÜP
heakskiitmisel

SEOSD

Strateegiline planeerimine

Ruumiline planeerimine

Jooksev arendustöö

Ruumiline ja strateegiline planeerimine, olulise ruumimõjuga rahastusotsused – soovitud seis

- KOV arengueesmärgid ja tegevused eesmärkide saavutamiseks on määratletud terviklikena arengukava, üldplaneeringu ja eelarvestrateegia tasandil. **Arengukavaliste ja eelarveliste tegevustega viiakse ellu üldplaneeringus seatud ja ruumiliselt kaalutletud ruumilise arengu eesmäärke.**
- KOV **ruumiliste katsumustega** (nt maakasutuse, asustuse ja taristu kohandamine väheneva rahvaarvuga) **arvestatakse arengukava koostamisel**; üldplaneeringus seatakse vajalikud maakasutuspõhimõtted ja -tingimused.
- **Üldplaneering on** samal ajal tööriist nii ehitus- ja maakasutusreeglite määramiseks kui ka omavalitsuse territooriumi **ruumilise arengu strateegiliseks suunamiseks**. Teadvustatakse, **kuidas ja milliseid arengukavalisi eesmäärke on võimalik ja vajalik lahendada ruumilise planeerimise vahendite ja võimalustega.**
- Maakonna arengustrateegiate koostamisel arvestatakse ruumilist mõju, **üldplaneeringute koostamisel võetakse aluseks arengustrateegiates kokku lepitud arengupõhimõtteid.**

Ruumilise planeerimise roheline raamat ptk IV vt <https://planeerimine.ee/prr/>

Strateegilise ja ruumilise planeerimise seosed - täna teeme homset

Muutused toimuvad ruumis - ruum mõjutab inimesi – inimesed mõjutavad ruumi

- Planeeringu koostamine on ainus haldusmenetlus, mille raames kaalutletakse valdkondade ruumilisi vajadusi kindlas asukohas ja vastastikuses koosmõjus
- Planeeringu koostamine on ainus haldusmenetlus, millega saab suunata avaliku ruumi arenguid
- Kõik saab alguse kohaliku omavalitsuse arengukavast ja selle seostest üldplaneeringuga
- Arendushuvide läbimõtlemine ruumilises võtmes (juba arengukava koostamisel) – annab kindlust KOV-ile, arendajale, rahastajale, elanikele üldiselt

Täna koostatavate ÜP-de elluviimine langeb olulises osas kokku algava EL finantsperioodiga

Ootused üldplaneeringule

- **Ruumisuhete ümbermõtestamine** - üldplaneeringud, mis on koostatud varasematest halduspiiridest lähtudes ja omavahelise konkurentsi tingimustes ei ole enam asjakohased
- **Ruumilise arengu suunajaks** on terviklik ajakohane üldplaneering
- Ühinenud kohalikul omavalitsusel **tuleb ümber mõtestada erinevaid strateegilisi arengudokumente**
- Üldplaneeringu koostamine on võimalus ja vajadus **koos kavandada ühist tasakaalustatud arengut** mitmekesises elu-, töö ja puhkekeskkonnas

Ootused üldplaneeringule - kohandav planeerimine

Täna koostatavate üldplaneeringute sisu raamistab tervikuna vajadus **kohandada üldplaneeringu lahenduse kaudu asustust, elukeskkonda ja taristut sobivaks**, seejuures valdavates piirkondades kahanevale ja vananevale elanikkonnale. Kohati ka kasvule

- Kohandamine tähendab **elukeskkonna kujundamist läbi ruumikaalutluste** ning inimeste kaasamise turvaliseks ja nende vajadustele sobivaks
- **Muutusi ennetav tegevus muudab kohandamise võimaluseks**, reaktiivne tegevus väljakutseks ning muutuste eiramine probleemiks

Üldplaneeringule võivad järgneda teemaplaneeringud

Kohandav planeerimine, ligipääsetavus

Kui ruum kohaneb stiihiliselt, ei vähene taristu majandamise kulud, ei teki kvaliteetne ruum, ei kogune seda väärtust, mis inimesi hoiab jne

Planeerimine kahaneva rahvastiku tingimustes

<https://planeerimine.ee/static/sites/2/suunised-kahanevate-piirkonade-planeerimiseks.pdf>

Eesti väikeasulate uuring (Hendrikson&Ko, Tallinna Ülikool, RaM, 2019)

Tulemuseks on: *Uuringu aruanne, Andmetabel,*

Veebirakendus <http://www.hendrikson.ee/maps/V%C3%A4ikeasulad/>

https://planeerimine.ee/static/sites/2/vaikeasulate_uuring_2019.pdf

Ligipääsetavus <https://planeerimine.ee/juhendid-ja-uuringud/liqipaasetavus/>

<https://www.riigikantselei.ee/et/liqipaasetavuse-rakkeruhm>

Kvaliteetse ruumi aluspõhimõtted https://www.kul.ee/sites/kulminn/files/lisa_3_-_kvaliteetne_ruum_aluspohimotted.pdf

Kõiki kaasava elukeskkonna kavandamine & loomine

https://www.astangu.ee/sites/default/files/media/koiki_kasava_elukeskkonna_kavandamine_loomine.pdf

Valikud

Läuft die Platte leer? (2001)

Teadmispõhisus

Üldplaneeringu koostamise toetusmeede (uuringumeede) – kvaliteetsete alusandmete saamiseks

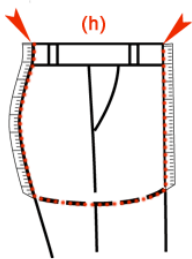
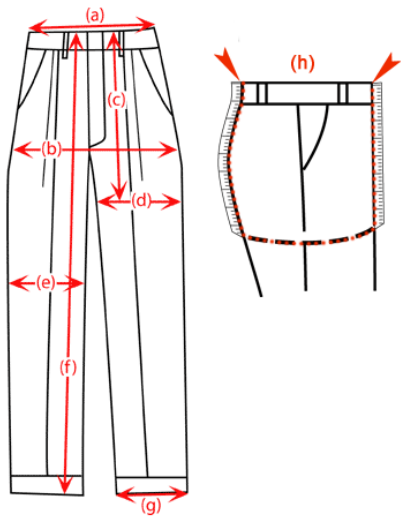
- Esimese taotlusvoorude eelarve 250 000 €, toimus sügisel 2019
- Teise taotlusvoorude eelarve 200 000 €, toimus talvel 2020
- Uuringumeetme kahes taotlusvoorus oli **kokku 33 (19 + 14) taotlust**, neist **10 aitas kaasa ettevõtluse arengu suunamisele läbi üldplaneeringu otseselt ja 6 kaudselt**

Teadmispõhisus

Näiteid üldplaneeringu koostamiseks tehtavatest uuringutest:

- „Järva valla üldplaneeringu koostamiseks vajalik uuring “ **Järva valla endistel kolhoosialadel olevate kortermajade ja neid ümbritseva keskkonna kujundamise põhimõtete sisse viimine Järva valla üldplaneeringusse** – partner EKA
- „**Valga valla korterelamute uuring ja nende jätkusuutlikkuse analüüs Valga valla üldplaneeringu koostamiseks**“ Sisendi saamine Valga valla kortermajanduse planeerimiseks, elamufondi korrastamiseks ja selle kaudu asustuse suunamiseks Valga valla üldplaneeringus. Kaasatud Eesti Korterühistute Liit
- Haapsalu linnas „**Ettevõtluskeskkonna analüüs ja mürateemaline eksperthinnang**“
- „**Ettevõtluse arendamise võimaluste välja selgitamine** Tori ja Põhja-Pärnumaa vallas“ jt

Kohapõhisus

Üldplaneeringu 9. töötuba „Elluviimine“

- Viljands 3. novembril
- Tallinnas 4. novembril
- Põlvas 10. novembril
- Sõmerul 11. novembril
- Pärnus 12. novembril

jälgi ka jooksvat infot

Vaata kokkuvõtted toimunust <https://planeerimine.ee/>

RAHANDUSMINISTEERIUM

Tänan!

Tuuli Veersalu

regionaalhalduse osakonna planeeringute nõunik

tuuli.veersalu@fin.ee

